

אינן: לכאורה צ"ל אינה⁵? דקאי על ההתהוות.

השפתים עד"מ: חילוק מוצא זה מהאחרים, עיין לעיל פל"ז⁶.
השפתים שמתנוענעות כו' נקמצים השפתים: נמצא בכתוב בלשון זכר – לדוגמא: משלי כו' כג': "שפתים דולקים" – ובלשון נקבה – לדוגמא: שיר השירים ד' יא' "תטופנה שפתותיך".
לעיין במלונים.

נקמצים נפתחים: שלכן נקרא קמץ פתח – ע"ש קמיצת או פתיחת השפתיים⁷.

אחה"ע: לכאורה צ"ל (כסדר האותיות) אהח"ע. ומובן ע"פ זח"ב קכג, א⁸, שזהו בהתאם לסדר הספירות: כתר חכמה בינה ז"א .

אתא קלילא: פיוט אקדמות. עיין לעיל אגה"ת פ"ד⁹.

ולכן ארו"ל: מנחות כט, ב. גילוי מהעלם היו"ד: כנ"ל דאבא יסד ברתא.

אורך ורוחב: עיין לעיל אגה"ת פ"ד¹⁰.
בתיקונים: הקדמת תיקוני זהר¹¹.

לשם (ע' רל), בענין "עקימת שפתיו הוי מעשה" – הא דנקט "שפתיו" מכל הה' מוצאות.
(7) ראה גם אוה"ת בחוקותי ע' תתקלו (בביאור אגה"ק זו).
(8) ושם: "א' נהירו דעתיקא קדישא .. ח' נהירו דחכמתא .. ה' נהירו דאימא .. ע' נהירו דע' אנפין כו".
וראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "לא "אהח"ע". וי"ל עפמשי"כ בזח"ב קכג, א". ובשיעורים בספר התניא ע' 1294 הערה 13: "טעם שינוי סדרן אחה"ע, ולא אהח"ע, כסדר האותיות, מובן ע"פ מ"ש בזח"ב קכג, א (ועייג"כ ע"ח שער דרושי הצלם ד"ב)".
(9) ראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב" לשם (ע' סז).
(10) ושם: "שיש לה בחי' התפשטות לרוחב המורה ומרמז על הרחבת הביאור וההבנה, וגם לאורך המורה על בחי' ההמשכה וההשפעה מלמעלה למטה כו".
(11) יז, א.

ה

ויעש: שמואל"ב ח' יג'.
בזוה"ק: צ"ל חסר ו'. וכנראה הוא בזח"ג קיג, א ושם.
שנא' ויהי: שמואל"ב ח' טו'.
בכה כו': בקיצור לשון.
בהקדים מרו"ל: מנחות כט, ב.
ע"פ: ישעי' כו' ד'.
נק' כו' בזוה"ק: צ"ל חסר ו'. וכנראה הוא .

קדמות השכל: לשון זה נזכר .
נקודה בהיכלא בזוה"ק: צ"ל חסר ו'.
והוא בזח"א ו, א, תיקוני זהר תיקון ה'¹.
לקו"ת ראה יח, ב ע"ש².

ונקרא: לכאורה צ"ל ונקראת? דקאי על תמונת אות יו"ד, או דקאי על מקור השכל וכיו"ב.

עדן: להעיר מזח"ב צ, א, זח"ג יג, א³.
לברר במאו"א ערך עדן⁴.
נאמר עין: ישעי' סד' ג'.
ונקרא אבא יסד ברתא: זח"ג רנו, ב, רנח, א.
ה' מוצאות: לעיין בס"י.

(1) יט, א.
(2) ושם: "שהנקודה מחי' את ההיכל, שאם אין נקודה אין ההיכל משמש כלום, וגם אם יהי' לו בחי' נקודה זו, אם אין היכל אינו כלום, ולפיכך צריך להיות שתיהן כאחד וכו'".
(3) בזח"ב: "עדן ממש אקרי א"ב, משום דהאי עדן משתכח מההוא אתר דאקרי אין". ובזח"ג: "עדן הוא דאקרי קדש עלאה".
(4) ביאיר נתיב שם: "עיין בזוהר פ' יתרו דף צ' ע"א וז"ל ר' אבא אמר עדן ממש אקרי אב וכו' ועיין בפ' תרומה דף קל"ז וז"ל מאן חופתו דא עדן וכו' וע"ש הפי' בזוהר דפוס זולצבך ועיין בפ' ויקהל דף ר"י ע"ב וז"ל עדן רזא עלאה איהו וכו' ועיין בפ' ויקרא דף ד' ע"א וז"ל ועדן וההוא נהר לא מתפרשין לעלמין וכו' וע"ש בדף י"ג ע"א וז"ל ועדן הוא דאקרי קדש עלאה וכו' ועיין בפ' חקת דף קפ"ב ע"ב החילוק שבין עדן לעדנה ועיין בהקדמת ת"ז דף י"ב ע"א ובתיקון נ"ג ותיקון נ"ד דף צ"א ע"א".
(5) כ"ה גם בהערות ותיקונים בדא"פ.
(6) ראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב"

וחיות כו" – צע"ק. ואולי צ"ל: עם הנבראים שבתוכו.

קמן מהכיל: ע"ד מלכים-א ח' סד': כי מזבח הנחושת קטן מהכיל".

באה ונשפע: לכאורה צ"ל ונשפעת¹⁵?. שבקהלת: א' ב'.

בוה"ק: צ"ל חסר ו'. והוא בזח"א קמו, ב.

וה"ש הארז"ל: ועיין ג"כ אגה"ק ס"כ וקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח¹⁶.

בתיקונים:

בדבר .. נעשו וברוח גו': תלים לג' ו'.

כמ"ש בהבראם: בראשית ב' ד'.

בה"א בראם: מנחות כט, ב.

דנמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

היא בחינת חכמה: כתרגום יונתן¹⁷:

בראשית – בחוכמא. וכן הוא בזח"א ג, ב.

הנקראת ראשית: עיין לעיל שער היחוד והאמונה פ"ח¹⁸.

כי אדם גו': בראשית ב' ה'.

כי חפץ: מיכה ז' יח'.

ועולם חסד יבנה: תלים פט' ג'.

ובהבראם באברהם: ב"ר פי"ב, ט.

חסד לאברהם: מיכה ז' כ'.

לעברה: בראשית ב' טו'.

אמרו רז"ל כל: יבמות קט, ב.

בלי גמ"ח: כ"פ¹⁹.

האותיות הדבור: לכאורה צ"ל אותיות הדבור?.

בקהלת: ח' ד'.

כמ"ש במ"א:

הנה ידוע כו': נתבאר בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פכ"א¹² – "דקדק בלשונו הזהב שהעולמות וההיכלות אין להם מספר ממש, ובכל היכל יש מספר אלף אלפין כו".

כמ"ש: איוב כה' ג'.

ובכל היכל: עיין לעיל ח"א פמ"ו¹³.

אלף אלפים ורובא רבבן: ע"ד דניאל ז'

י' ושם: "ורבו".

מדרגות לאין קץ: צ"ע אם הפירוש הוא

שנרנח" הם מדרגות לאין קץ.

מרבוי היכלות שבאצי' בריאה יצירה:

צ"ע טעם השמטת היכלות העשי'. ואולי

עליהם קאי מ"ש לקמן "אך העולם הזה

השפל כו".

בס"י:

שבעה .. בונות: צ"ל שבע¹⁴. וכן הוא

בספר יצירה.

בעלי חכ' – בוראם: להשוות עם ל'

היד הל' יסוה"ת פ"ג ה"ט: "כל הכוכבים

.. בעלי נפש ודעה והשכל .. ומכירים

את מי שאמר והי' העולם".

עם החיות שבתוכו: מ"ש ש"העולם ..

עם החיות שבתוכו קטן מהכיל ולסבול אור

(12) דרמ"צ קכו, ב.

(13) ושם: "ובכל עולם והיכל ריבוא רבבות מלאכים לאין קץ ותכלית וכו". וראה מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב לשם (ע' ש).

(14) ראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "שבע, וכדמסיים: בונות".

(15) ובהערות ותיקונים בדא"פ: ונשפע'.

(16) באגה"ק (קלב, א): "אור הנשמה דמל' דמל' דעשי' .. מחיצוניות הכלים דמל' דאצי". ובקו"א (קנו, סע"א ואילך): "האתרוג עד"מ חיותו נמשכה ונשתלשה ממהות חיצונית דכלים דנוק' דאצי' .. כי הכלים דאצי' נעשו נשמה בעשי".

(17) בראשית א, א.

(18) ושם: "המעלה ומדרגה ראשונה אצל הנבראים היא החכמה, שלכן נקראת ראשית, כי

באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים וכו".

(19) = כך פירש (ב...) – דלכאורה, הרי לשון רז"ל הוא "כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו", ולא נאמר "בלי גמ"ח", "אלא לעסוק בתורה ובגמ"ח".

וראה הערת רבינו בסה"מ תש"ח ע' 266: סיום מארז"ל זה "אלא תורה וגמ"ח" אינו בשי"ס שם. וי"ל עפ"מ"ש בלקו"ת ד"ה כי תשמע בקול ס"ג, וז"ל: אמרז"ל כל האומר כו' שהפ' הפשוט הוא שצריך שיעסוק בתורה ובגמ"ח כו' כללות המצות. – ולהעיר מיבמות קה, א. אגה"ק ס"ה.

(* כפי שהובא בלקו"ת ביאור ולא תשבת סס"ג: "כל האומר כו' אלא תורה וגמ"ח".

דהת"ח, אבל ההמשכה לעוה"ז השפל היא ע"י בעלי מצות העוסקים רוב ימיהם בצדקה וגמ"ח.

להחיות גו': ע"ד ישעי' נז' טו' (להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים").

וה"ש אל: ירמי' ט' כב-כג'.

הארז"ל שיש:

התלמוד כו' המשנה: עיין ג"כ ח"א ספ"מ בהגהה ופנ"ב. קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח.

נק' תמכי דאורייתא:

ובזה יובן: פירוש הפסוק "והי' מעשה הצדקה שלום" – נתבאר לקמן בסי' יב'.

כמ"ש והי': ישעי' לב' יז'.

זוה"ק: צ"ל חסר ו'.

והמשכילים יבינו: דניאל יב' י'.

•

אורייתא מחכמה נפקת: .
באורייתא מתקיים עלמא ובאינון דלעאן בה: .

כמארז"ל א"ת: סוף ברכות.

כמים ממקום כו': תענית ז, א ע"ש. הובא לעיל ח"א פ"ד. וצע"ק, דכאן כתב זה בנוגע לצדקה שמעוררת חסד עליון הנמשך כמים, ושם (פ"ד) כתב כל זה בתורה עצמה, ש"נמשלה התורה למים מה מים יורדים כו' כך התורה ירדה כו". ואולי הצורך בהתעוררות חסד עליון הנמשך כמים הוא מפני גודל הירידה שבהמשכת "מקור התורה לבחינת אותיות הדבור שבהן נברא העולם", דגם המשכת מקור התורה לבריאה ויצירה הוא ירידה עצומה, ועאכו"כ ההמשכה לעוה"ז, וכדמסיים, שההמשכה לבריאה ויצירה היא גם ע"י מיעוט גמ"ח